

БРАНКО РАДИЧЕВИК

ПЕТАР II ПЕТРОВИК ЊЕГОШ

МИЛИЦА СТОЈАДИНОВИК СРПКИЊА

ЂУРА ЈАКШИК

ЈОВАН ЈОВАНОВИК ЗМАЈ

ЛАЗА КОСТИК

БОЈИСЛАВ ИЛИК

АЛЕКСА ШАНТИК

ЈОВАН ДУЧИК

МИЛАН РАКИК

ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИК ДИС

СИМА ПАНДУРОВИК

МИЛУТИН БОЈИК

МЕМЧУЛОВ НАСТАСИЈЕВИК

РАСТКО ПЕТРОВИК

БРАНКО
РАДНЧЕВИЌ

1824.-1853.

ЂАЧКИ РАСТАНАК

Неси бреже чудо ти за око,
Не дижеш се до неба високо,
Неси гора умилнога латка,
Кад ко шеће да је шетња слатка,
Ни се вода са камена слива,
Кад ко легне да слађе почива,
А ко тражи за весеље цвеће –
Заман тражи ту га наћи неће.
Неколико овде је дрвета,
Ал' де расту то су места света,
Њи је тужно посадило доба,
Свако с' вије више једног гроба,
По гробови трава обилата,
На декоме цвећа умиљата,
Ко зна кога гроб овај покрива,
Можда цветак ту какав почива,
Па је цвеће поитило амо
Да се самцит братац не би тешк'о
Веће мирно у гробници лешкџ.
Спавај брате ту санак слађани,
Кити цвеће гроб њему лађани,
Та све му је можда овог света
Уграбила ова рака клета,
Та од свију његови милина
Сада њему остала једина,
Све нестало, све га је издало,
Ти једино верно му остало –
Млого тео, много започео,
Час умрли њега је помео,

ПЕТАР II
ПЕТРОВИЌ ЊЕГОШ

1813.-1851.

БОРКИ ВЈЕНАЦ*

(одломак)

ПОСВЕТА Праху Оца Србије

Нек' се овај вијек горди над свијема вјековима!
Он ће Ера бити страшна људскијема кољенима –
У њ се осам близанацах у један мах изњихаше,
Из колевке Белонине и на земљи показаше:
Наполеон, Карло, Блихер, кнез Велингтон и
Суворов,
Карађорђе бич тирјанах и Шварценберг и
Кутузов,
Ареи је, страва земна, славом бојном њих опио,
И земљу им за поприште, да се боре, назначио –
Из грмена великога лафу изаћ' трудно није;
У великим народима Генију се гњјездо вије –
Овде му је поготову материјал к славном дјелу
И тријумфа дични вјенац, да му краси главу смјелу –
Ал' хероју *Тойолскоме* – Карађорђу бесмртноме
Све препоне на пут бјеху . . . . к циљу доспје великоме:
Диге народ – крсти земљу – а варварске ланце сруши!
Из мртвијех Срба дозвоа – дуну живот Србској души;
Ево тајна бесмртника: – даде Србу сталне груди!
Од витештва одвикнута у њим' лафска срца буди!
Фараона источнога пред *Ђорђем* се мрзну силе,
Ђорђем су се српске мишце са витештвом опојиле!

---

* Употреба великог почетног слова у стиховима и интерпукцијских знакова дата је према првом издању из 1847. године.

БУРА
ЈАКШИЌ

1832.-1878.

ОТАЏБИНА

овај камен земље Србије,
Што претећ сунцу дере кроз облак,
Суморног чела мрачним борама
О вековечности прича далекој,
Показујући немом мимиком
Образа свога бразде дубоке.

Векова тавних то су трагови,
Те црне боре, мрачне пећине;
А камен овај, кô пирамида
Што се из праха диже у небо,
Костију кршних то је гомила,
Што су у борби протиб душмана
Дедови твоји вољно слагали,
Лепећи крвљу срца рођеног
Мишица својих кости сломљене,
Да унуцима спреме бусију,
Оклен ће некад смело, презирућ,
Душмана чекат чете грабљиве.

И само дотле, до тог камена,
До тог бедема,
Ногом ћеш ступит, можда, поганом.
Дрзнеш ли даље? . . . Чућеш громове
Како тишину земље слободне
Са грмљавином страшном кидају;
Разумећеш их срцем страшљивим
Шта ти са смелим гласом говоре,
Па ћеш о стења тврдом камену

ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ
ЗМАЈ

1833.-1904.

ЉУБИ

(одломак)

VII

Месечина, – ал' месеца нема;
Моја мила зелен венац снила,
Пак се мало у сну насмејала, –
Од тога се поноћ засијала.

XIV

Љубим ли те . . . ил' ме санак вара,
Што те удиљ уза ме дочара;
Љубим ли те . . . ил' ме душа вара
Што се удиљ с тобом разговара;

Љубим ли те . . . ил' ме безум гања,
Немам вида, немам осећања;
Љубим ли те . . . ил' љубави није –
Што се грли, то су само змије;

Љубим ли те . . . или ме и нема,
Или тебе, – нас ниједно нема;
Љубим ли те . . . или нема света,
Нема сунца, ни росе, ни цвета,

Већ све тмина, што је пакô меси,
А по тмини витлају се беси,
А међ њима прабесина спава –
Моју љубав у сну измишљава.

АЛЕКСА
ШАНТИК

1868.-1924.

О КЛАСЈЕ МОЈЕ

 класје моје испод голих брда,
Мој црни хљебе, крвљу поштрапани,
Ко ми те штеди, ко ли ми те брани
Од гладних тица, моја муко тврда?

С коро ће жетва . . . Једро зрње зрије . . .
У сунцу трепти моје родно село.
Но мутни облак притиска ми чело,
И у дно душе гром пада и бије.

Сјутра, кад оштри заблистају српи
И сноп до снопа као злато пане,
Снова ће тећи крв из моје ране –
И снова пати, сељаче, и трпи . . .

Сву муку твоју, напор црног роба,
Појешће силни при гозби и пиру . . .
А теби само, ко псу у синциру,
Бациће мрве . . . О, срам и грдоба! . . .

И нико неће чути јад ни вапај –
Нити ће ганут бол пјану господу . . .
Сељаче, гољо, ти си прах на поду,
Тегли и вуци, и у јарму скапај!

О класје моје испод голих брда,
Мој црни хљебе, крвљу поштрапани,
Ко ми те штеди, ко ли ми те брани
Од гладних тица, моја муко тврда?!

1910.

ВЛАДИСЛАВ
ПЕТКОВИЧ ДИС

1880.-1917.

МОЖДА СПАВА

Заборадио сам јутрос песму једну ја,
Песму једну у сну што сам сву ноћ слушао:
Да је чујем узалуд сам данас кушао,
Као да је песма била срећа моја сва.
Заборадио сам јутрос песму једну ја.

У сну своме нисам знао за буђења моћ,
И да земљи треба сунца, јутра и зоре;
Да у дану губе звезде беле одоре;
Бледи месец да се креће у умрлу ноћ.
У сну своме нисам знао за буђења моћ.

Ја сад једва могу знати да имадох сан,
И у њему очи неке, небо нечије,
Неко лице, не знам какво, можда дечије,
Стару песму, старе звезде, неки стари дан.
Ја сад једва могу знати да имадох сан.

Не сећам се ничег више, ни очију тих:
Као да је сан ми цео био од пене,
Ил' те очи да су моја душа ван мене,
Ни арије, ни свег другог, што ја ноћас сних;
Не сећам се ничег више, ни очију тих.

Али слутим, а слутити још једино знам.
Ја сад слутим за те очи, да су баш оне
Што ме чудно по животу воде и гоне:
У сну дођу, да ме виде шта ли радим сам.
Али слутим, а слутити још једино знам.